

VALORACIÓ DE LES APORTACIONS EFECTUADES EN EL TRÀMIT DE CONSULTA PÚBLICA EN RELACIÓ AMB EL PROJECTE D'ORDRE PER LA QUAL ES REVISEN I AMPLIEN LES ZONES VULNERABLES EN RELACIÓ AMB LA CONTAMINACIÓ PER NITRATS PROCEDENTS DE FONTS AGRÀRIES I S'APLIQUEN LES MESURES DEL PROGRAMA D'ACTUACIÓ A LES ZONES VULNERABLES.

---

1) No incloure el municipi de Sant Mateu de Bages, dins de les zones vulnerables.

"1. El 77% del municipi és forestal i el 23% és conreu, es fa difícil pensar que una mala gestió de les dejeccions en aquest 23%, pugui comportar problemes de contaminació de les aigües.

2. La inclusió en zona vulnerable, s'ha fet amb manca de rigor, en uns punts a l'extrem del municipi, influenciat pels municipis col·lindants, no s'ha agafat mostra del gran aquífer que abasteix el 50% dels veïns.

3. Un dels punts de mostreig, no és verídic, fa més de tres anys que està tancat."

Resposta

Sant Mateu del Bages va ser designat zona vulnerable per Acord GOV/128/2009, de 28 de juliol. La designació de noves zones vulnerables o el manteniment de les existents es justifica en els resultats obtinguts de les xarxes de control i la pressió que rep de l'entorn. La zona vulnerable està definida normativament com aquella superfície territorial l'escorrentiu o filtració de la qual afecta o pot afectar a la contaminació per nitrats de les aigües tant superficials com subterrànies.

2) Identificació adient de l'origen dels nitrats

"Cal obligar a la correcta identificació de l'origen dels nitrats, també dins les zones vulnerables, a fi de caracteritzar quin percentatge són d'origen ramader, d'origen químic (adobs) o bé d'altres orígens. En molts casos la contaminació no prové d'un origen animal, sinó que provenen d'usos urbans: claveguerams, abocaments, indústria tèxtil, geològic, etcètera.

Al respecte també cal que ens aclareixin perquè el Maresme està afectat, sense tenir ramaderia."

Resposta

La designació de zones vulnerables, per disposició de la normativa, es realitza respecte dels nitrats procedents de fonts agràries, tant si l'origen d'aquest és mineral o orgànic. Quan l'origen no és clar l'Agència realitza estudis específics per determinar el seu origen. La zona vulnerable està definida normativament com aquella superfície territorial o filtració de la qual afecta o pot afectar a la contaminació per nitrats de les aigües.

Respecte a l'àmbit del Maresme la presència de nitrats a les aigües deriva dels fertilitzants minerals.

3) S'han d'utilitzar els termes i la informació correcta

"Considerem que s'estan utilitzant paraules amb connotació negativa amb la intenció de criminalitzar el sector agrari, i suggestionar la opinió pública en favor del seu interès. És necessari tractar amb respecte el sector, i l'important gestió que fan els professionals de l'agricultura catalans, on els purins no s'aboquen, amb les connotacions que té aquest terme, si no que s'apliquen a fi de poder fertilitzar els cultius, amb uns nutrients que absorbeixen les plantes pel seu creixement."

Resposta

La revisió i designació de noves zones vulnerables no respon a una intenció de criminalitzar cap sector, sinó exclusivament a donar compliment a les obligacions imposades per la normativa que ja singularitzen el tipus de contaminació respecte de la qual cal protegir les aigües. Així, la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, és la relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats emprats en l'agricultura. Són les instàncies comunitàries les que ja reconeixen que cal controlar i reduir la contaminació causada per la propagació o l'abocament de residus procedents de la ramaderia i per l'ús excessiu de fertilitzants.

4) Exigim una rectificació

"És intolerable realitzar una consulta suggestionant la opinió dels participants mitjançant una acusació, sense cap dada concreta, cap a la gestió agroramadera de les dejeccions, responsabilitzant-la de la contaminació de nitrats. Es tracta d'una acusació infundada, més, quan el mateix ACA el 31 d'octubre de 2018 va presentar, l'estudi "Determinació de l'origen dels nitrats" i en el qual no pot confirmar l'origen dels nitrats, podent ser aquests d'origen humà, industrial, orgànic o inorgànic."

Resposta

En primer terme cal assenyalar que aquesta es tracta d'una consulta prèvia i que, de conformitat amb la normativa, s'efectua per fomentar la participació abans d'elaborar el corresponent text normatiu. Serà posteriorment en el tràmit d'audiència i informació pública quan es posarà a disposició de la ciutadania la documentació tècnica i jurídica en la qual se sustenta la revisió de les zones vulnerables.

De conformitat amb la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats emprats en l'agricultura, la revisió de les zones vulnerables s'ha d'efectuar cada 4 anys. D'altra banda, són les instàncies comunitàries les que ja reconeixen que cal controlar i reduir la contaminació causada per causada per la propagació o l'abocament de residus procedents de la ramaderia i per l'ús excessiu de fertilitzants.

5) Mesures per disminuir la contaminació per nitrats

"1- Limitar la cabana porcina.

2- Retornar al jaç de palla o similars, ja que així no es genera purí com a tal i la dejecció es manté sòlida i facilita la seva aplicació al camp, les plantes ho poden aprofitar per la lenta alliberació del nitrat i es disminueix la contaminació dels aqüífers al no percolar el purí.

3- Si no es pot el punt anterior, buscar sistemes d'assecatge del purí per tornar-lo sòlid. Per exemple fer plantes d'assecatge solars."

Resposta

Les propostes efectuades no es corresponen amb l'objecte de la iniciativa que se sotmet a tràmit de consulta prèvia.

De tota manera, cal aclarir que la contaminació per nitrats pot esdevenir-se tant d'una incorrecta aplicació dels purins, com d'una incorrecta aplicació dels fems sòlids, com d'una incorrecta aplicació de fertilitzants minerals o altres materials fertilitzants). Tant els fems com els purins tenen els seus específics avantatges i inconvenients, de manera que s'han d'aplicar en moments diferents del cultiu per tal que, quan alliberin el nitrogen, aquest pugui ser absorbit al màxim per les arrels. A tall d'exemple, els fems sòlids, com que alliberen el nitrogen de manera més esglaonada, podrien fins i tot arribar a alliberar-ne una part un cop el cultiu ja s'ha recol·lectat o ha acabat el seu cicle, de manera que aquesta part seria molt susceptible de ser percolada en fondària en cas de pluja.

Conèixer les característiques de cada fertilitzant, i la seva dinàmica pròpia un cop aplicat al sòl, permet optimitzar-ne la dosi, el moment d'aplicació, les possibles barreges amb altres materials i altres elements a tindre en compte en la seva gestió. De fet, això ja es té en compte en el programa d'actuació en zones vulnerables per nitrats, contingut al Decret 153/2019, de 3 de juliol.

6) Promoció de sistemes de desnitrificació d'aqüífers

"Des de l'ACA es poden promocionar sistemes de desnitrificació d'aigua d'aqüífers per tal que aquestes siguin aprofitables pels municipis, millorar en conseqüència la autosuficiència hídrica i de pas anar descontaminant els aqüífers.

Sistema de desnitrificació: <http://hydrokemos.com/>"

Resposta

La proposta efectuada no és objecte d'aquesta iniciativa, que té per objecte revisar les zones vulnerables, per bé que es prendrà en consideració quan s'hagin d'articular les mesures per assolir els objectius establerts a la planificació hidrològica.

7) Delta del Llobregat

"No tenim els resultats de les analítiques de la presència de nitrats, però tot i així volem reclamar que tots els municipis del Delta del Llobregat i la Vall baixa siguin inclosos. No només tenim l'aportació de nitrats i altres elements procedents de l'agricultura, ja de per si molt industrialitzada, a més hi ha abocaments d'aigües fecals de manera recurrent a les rieres i algunes llacunes del delta, per la qual cosa la sobrecàrrega de nutrients provoca episodis de mortaldat de peixos "

Resposta

La designació d'una zona com a vulnerable constitueix un acte d'aplicació de la normativa, de manera que, si dels resultats de les diverses xarxes de control així resulta, s'efectua la corresponent proposta d'ampliació de les zones vulnerables i de manteniment de les existents. En l'àmbit dels aqüífers del Baix Llobregat i Delta, no hi ha presència de nitrats a les aigües, i això és degut a les condicions hidroquímiques que n'afavoreixen la reducció.

8) Prohibició d'aplicació agrícola de fangs de depuradora

"Cal que es prohibeixi la aplicació agrícola de fangs de depuradora en zones vulnerables, doncs són responsables d'un mínim del 5% dels abocaments a Catalunya".

Resposta

La proposta de prohibició no té cabuda en aquesta iniciativa, que té per objecte efectuar la revisió periòdica de les zones vulnerables en compliment de la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats emprats en l'agricultura.

Així mateix, atenent a principis com el de la proporcionalitat i per l'eventual cas que l'aplicació dels llots en benefici de l'agricultura representi un 5%, aquest percentatge no justificaria una mesura com la prohibició, i més quan disposen d'una regulació específica, la Directiva 86/278/CEE del Consell, de 12 de juny de 1986, relativa a la protecció del medi ambient i, en particular, dels sòls, en la utilització de llots de depuradora en agricultura. Aquesta Directiva i el Reial decret 1310/1990, de 29 d'octubre estableixen els requisits que han de complir per tal de poder-los destinar a adob agrícola, de la mateixa manera que la Directiva 91/676 estableix els requisits i limitacions per aplicar les dejeccions ramaderes.

En qualsevol cas, la utilització de fangs de depuració en profit de l'agricultura no es pot considerar en cap cas un abocament, sinó una operació de valorització que es duu a terme mitjançant empreses gestores de residus autoritzades, sota el control de l'ARC i d'acord amb bones pràctiques agràries, que en determinen la dosificació atenent a les necessitats de fertilització dels cultius. Aquesta pràctica s'emmarca en els principis de l'economia circular i permet el reciclatge dels recursos continguts en el fang. Els criteris de gestió del fang estan recollits en l'article 47 del Decret 153/2019, de 3 de juliol, de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació amb la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries.

9) La importància de la preservació de les zones vulnerables

"És molt important que es dugui a terme revisió periòdica de les zones vulnerables, així un ampliació d'aquestes si és necessari. La preservació de les aigües subterrànies és vital ja que els aquífers són una font de recurs bàsica per a poder disposar d'aigua de qualitat i en quantitat."

Resposta

Atenent a aquestes consideracions es va adoptar la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, per protegir les aigües davant d'un tipus específic de contaminació, la produïda per nitrats emprats en l'agricultura.

10) Mesures en zones vulnerables

"En les zones vulnerables totes les activitats que poden causar impactes que puguin agreujar aquesta situació de vulnerabilitat haurien d'estar obligades a preveure i establir mecanismes de gestió dels residus que generen en origen i sense permetre l'aplicació dels mateixos al sòl"

Resposta

Les propostes efectuades no es corresponen amb l'objecte de la iniciativa que se sotmet a tràmit de consulta prèvia.

Tot i això, cal recordar que totes les activitats amb incidència ambiental estan sotmeses al sistema d'intervenció administrativa regulat per la Llei 20/2009, de 4 de desembre, de prevenció i control ambiental de les activitats. Aquest sistema d'intervenció pren en consideració les afeccions sobre el medi ambient, cosa que inclou la possible contaminació de les aigües per nitrats.

En el cas concret de les explotacions ramaderes, estan sotmeses, segons la seva dimensió, als règims d'autorització ambiental, llicència ambiental o comunicació. Aquestes explotacions han de presentar un pla de gestió de les dejeccions ramaderes, que és un document de planificació que recull la destinació i altres aspectes de la gestió de les dejeccions ramaderes que genera o transforma una granja, i que permet garantir que es disposa de la capacitat per a realitzar-ne una correcta gestió.

Pel que fa a l'aplicació de residus al sòl, si aquests tenen característiques beneficioses per al sòl o els cultius, s'hi ha de poder aplicar, en les dosis i moments adients, sempre que aquesta via de gestió no sigui desaconsellada per possibles efectes adversos, que s'han de valorar en funció de les característiques de cada tipus de material. En el cas concret de les dejeccions ramaderes i determinats residus orgànics, com ara els fangs de depuradora, l'aplicació al sòl com a fertilitzant o com a esmena orgànica és la primera via de gestió a considerar, en ser la que permet tancar el cicle dels nutrients i de la matèria orgànica.

11) Declaració de la totalitat de Catalunya com a vulnerable

"Des del Grup de Defensa del Ter creiem que una zona vulnerable* per nitrats és aquella que es troba en perill de contaminació, no la que ja ha estat contaminada (vulnerada). És per aquest motiu que sol·licitem la declaració de tot Catalunya com a zona vulnerable per contaminació de nitrats (atenent als increments d'aquestes zones en els últims anys), i alhora, la declaració de vulnerades a les zones ja contaminades per nitrats.

*Definició vulnerable: Susceptible d'ésser vulnerat o ferit."

Resposta

La Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats emprats en l'agricultura, per protegir les aigües preveu dos mecanismes: o bé la designació de zones vulnerables, i la seva revisió cada 4 anys, o bé evitar efectuar aquestes designacions específiques si s'elabora i s'aplica en tot l'àmbit territorial un programa d'actuació de conformitat amb l'article 5 de la Directiva.

No ha estat aquest el criteri seguit pel Decret 153/2019, de 3 de juliol, de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació amb la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries. No obstant, aquesta proposta podria ser considerada, eventualment, en la propera revisió d'aquest Decret.

Pel que fa a la definició de vulnerable, s'ha d'ajustar a allò disposat a la norma, i és aquella superfície territorial l'escorrentiu o filtració del qual afecta o pot afectar a la contaminació per nitrats de les aigües.

12) Ajuts municipals derivats del risc de Nitrats a l'Aigua

"Abans de declarar noves zones vulnerables caldria avisar els Ajuntaments afectats i ofereixin línies de finançament necessàries per cobrir les despeses que genera en el potencial tractament de les aigües".

Resposta

El procediment de revisió de les zones vulnerables, que s'efectua en compliment de la normativa cada 4 anys, segueix una tramitació en la qual resta garantida la participació dels municipis.

En primer lloc, s'efectua aquest tràmit de consulta prèvia; posteriorment, quan es disposi d'una proposta concreta de revisió de les zones vulnerables, se sotmetrà a tràmit d'audiència específica i d'informació pública. Aquest tràmit es conferirà a tot municipi el terme municipal del qual es trobi, en tot o en part, inclòs en zona vulnerable.

A més, la proposta normativa serà presentada al Consell d'Administració de l'Agència Catalana de l'Aigua, en el qual es troben representats els municipis de Catalunya, mitjançant les dues associacions principals, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques i la Federació de Municipis de Catalunya.

Pel que fa als tractaments de potabilització de les aigües aquest és un servei de competència municipal de prestació obligatòria, que es pot prestar individualment o associada, i la Generalitat vehicula la participació en el finançament d'aquests serveis mitjançant el Pla Únic d'Obres i Serveis. A més, l'Agència Catalana de l'Aigua convoca ajuts en matèria d'actuacions d'abastament en alta, entre les quals s'hi inclou la desnitrificació.

13) Afegir el municipi de Centelles com a zona vulnerable

"Crec que el meu municipi, Centelles, s'hauria d'afegir com a zona vulnerable per contaminació de nitrats.

Les analítiques periòdiques que realitza el GDT i l'anàlisi de registres realitzat en el marc de l'Agenda 21 del poble així ho demostren:

Resposta

Cal assenyalar que aquesta es tracta d'una consulta prèvia i que, de conformitat amb la normativa, s'efectua per fomentar la participació abans d'elaborar el corresponent text normatiu amb la proposta de manteniment o de designació de noves zones vulnerables, de conformitat amb les dades tècniques i de l'entorn que permetin sustentar la proposta efectuada d'incloure el municipi de Centelles.